

Gedreven

Arts met hart voor Afrika

Susanne van Velzen
s.van.velzen@hollandmediacombinatie.nl

Hilversum * Ze zijn pas drie en twee jaar oud, maar hij kan niet wachten tot hij 'de meisjes' - zo noemt hij zijn dochters tijdens het gesprek steeds liefkozend - , mee kan nemen naar Afrika. Bart Stubenitsky ziet het heel helder voor zich. Papa opereert overdag en leert de plaatselijke artsen hoe ze hazenlippen moeten reconstrueren. Zijn dochters helpen mee in een weeshuis. Om te ervaren dat niet iedereen het zo goed getroffen heeft als zij. „Wachten tot ze achtien zijn? Ben je gek. Over drie jaar mogen ze voor het eerst mee.” En zo gaat het ook gebeuren. Hij heeft het pad uitgestippeld. Stubenitsky is geen vage dromer. Als je een bepaalde kant op wil in het leven moet je op tijd een plan maken, is zijn motto. „Het leven is eindig, zoveel is zeker. En daar ben ik ook blij mee. Daardoor stel ik de dingen die ik echt belangrijk vind niet uit.”

Bart Stubenitsky is net terug van het Afrikaanse eiland Madagaskar. In tien dagen zijn 120 kinderen met een hazenlip geopereerd. Ieder jaar gaat hij voor de Amerikaanse organisatie Operation Smile op pad. Naar Afrika of Azië. Met een gemotiveerd team van artsen, anesthesisten, OK-assistenten en verpleegkundigen - allemaal vrijwilligers - geven ze kinderen een toekomst. „Alles wordt voor de kinderen en hun familie betaald. De reis naar het ziekenhuis, de operatie en de nazorg. We kunnen heel veel kinderen helpen. Kinderen die anders een geïsoleerd leven zouden leiden. Niet per se verstoten door hun moeder, maar wel levend aan de rand van de gemeenschap, omdat ze anders zijn. We helpen iedereen, ongeacht geloof of achtergrond. Kinderen die ernstig ondervoed zijn kunnen we

Als plastisch chirurg werkt Bart Stubenitsky (44) op verschillende plekken. In een ziekenhuis, een privékliniek en als vrijwillig arts in arme delen van de wereld. De combinatie maakt hem gelukkig. Hij is gespecialiseerd in afwijkingen van het aangezicht. De neus is zijn passie. En Afrika. Het continent waar hij een deel van zijn jeugd doorbracht. „Ik ben een bevoorrecht mens en voel me verplicht iets terug te geven.”

helaas niet opereren. Dat is een te groot risico. Die kindjes proberen we op gewicht te krijgen, zodat ze een jaar later alsnog kunnen helpen.”

Privékliniek

In de Velthuis Kliniek op Landgoed Zonnestraal lijkt Afrika deze morgen ver weg. Designmeubelen in de wachtruimte, perfecte cappuccino met een koekje, glossy magazines op tafel, kunst aan de muur. Stubenitsky werkt twee dagen per week in de privékliniek voor esthetische behandelingen. Hier helpt hij mensen aan een kleinere neus, een mooiere kin of een frissere oogopslag. „Toch voelt het werken hier niet anders dan in Afrika of in het St. Antoniusziekenhuis in Utrecht waar ik mensen opereer die door kanker of een ongeluk een deel van hun gezicht kwijt zijn. Technisch zijn het dezelfde operaties. Die ik met evenveel passie doe. Ik help mensen. Ik maak ze gelukkig. Dat is de rode draad. Een kleine verandering aan een neus is voor mensen al een wereld van verschil. Als je jarenlang van wildvreemden te horen krijgt 'wat ben jij lelijk, wat heb jij een grote neus', als je dag in dag uit aangestaard wordt, dan wil je maar één ding: niet meer opvallen. Dan gaat het echt niet om mooi willen zijn, om de perfecte neus te krijgen. Die bestaat helemaal niet.” Stubenitsky heeft zin in de dag. („Ik heb de leukste baan van de wereld. Ik ga echt nooit met tegenzin naar mijn werk”). Na het interview staan twee operaties gepland. Aan neus en voorhoofd. 's Middags ziet hij patiënten. „Spannend. Is het geworden wat ze hoopten? Ik laat ze natuurlijk niet van tafel gaan met werk waar ik niet tevreden over ben, maar op genezing van de littekens heb ik geen invloed. Dat is bij iedere patiënt anders.”

Discipline

Hij praat zacht. Rustig. Bescheiden, maar zelfverzekerd. Een man die zich meer dan bewust is van zijn zegeningen. Een scherp observator met een grote dosis discipline. Handig, als je zoals hij in het spitsuur van het leven zit. Een drukke baan en een jong gezin. „Ik sta elke dag om kwart over zes op.

• Het gaat niet om de perfecte neus, die bestaat niet eens •

Dan ga ik even naar mijn jongste dochter kijken, soms even bij haar liggen. De hond moet uit of ik loop hard. Om acht uur ligt de eerste patiënt al op de operatietafel.” Aan de hand van bewerkte foto's weet die patiënt exact naar welk resultaat Stubenitsky toe werkt. „Mensen zijn heel kritisch. Prima. Ze weten precies wat ze willen. De operaties zijn steeds technischer geworden, waardoor ook veel meer mogelijk is. Vroeger zei de arts 'gaat u maar liggen, vertrouw er maar op dat het goed komt.’” Het uiterlijk is door social media volgens de plastisch chirurg een steeds grotere rol gaan spelen. Zeker bij jongeren. „Op Facebook, Youtube en Instagram zie je allemaal succesmomenten van mensen. Ze zien er goed uit, zorgen goed voor zichzelf. Dan is de link snel gelegd. Beauty leads to success. Een professor van Harvard publiceerde er een boek over. Het is bekend dat je meer kans maakt op promotie en meer salaris krijgt als je mooi bent. Tachtig procent van mijn cliënten is vrouw. Naar vrouwen wordt nog altijd anders gekeken dan naar mannen. Mannen mogen een beetje stevig zijn of kaal. Een grote neus heet dan karakteristiek.” Bijna alles is mogelijk, maar Stubenitsky is zelf ook kritisch. „Ik weet binnen een minuut of ik iemand opereer of niet. Dat is een kwestie van gutfeeling. Ook ik moet me vertrouwd voelen bij een cliënt. Als een afwijking echt minimaal is ben ik op mijn hoede. Mensen met body dysmorphic disorder hebben een vertekend zelfbeeld. Als ik die opereer is hun probleem niet weg. Ik verwijs ook door naar een psycholoog.”

Concentratiekamp

Waar zijn drive om arts te worden vandaan komt weet Stubenitsky niet. Hij valt even stil. Misschien

Bart Stubenitsky: „Ik heb de leukste baan van de wereld. Ik ga echt nooit met tegenzin naar mijn werk.”

was het onbewust opa Baumann van moeders kant. Huisarts in Haarlemmermeer en in de oorlog afgevoerd naar een concentratiekamp waar hij overleed. „Mijn moeder was toen vier. Ze heeft haar vader daarna op een voetstuk geplaatst. Ze zei weleens dat het mooi zou zijn als ik of mijn broer arts zou worden.” Bart Stubenitsky wordt in 1971 in Amerika geboren. In Washington DC, waar zijn vader als econoom werkt voor de Wereldbank. Zijn ouders emigreerden begin jaren zestig naar San Francisco voor promotieonderzoek van zijn vader. Als hij bij ons logeert, staat hij elke ochtend vroeg op om in de woonwikkelschulp ging doen voor de Wereldbank. Zes jaar later vertrok

ten houdt ook Bart Stubenitsky op de been. „Ik hou van afzien. Lange afstanden lopen. De Marathon du Sable. Ken je die? 250 kilometer hardlopen door de woestijn. Rennen maakt me een beter mens. Ik word er heel gelukkig van. Een wedstrijd is natuurlijk het einddoel, maar ook of misschien wel vooral het traject er naartoe is mooi. De trainingen, de verbeteringen, vroeg opstaan, plannen. Ik hou van planning. Mijn vrouw lacht me er om uit, maar als we een weekindje weggaan heb ik al uitgestippeld waar we naartoe gaan, waar we eten. Ik heb de kaartjes al geregeld. Zij is precies het tegenovergestelde: laat alles over zich heen komen.” Stubenitsky vertrekt op zijn acht-

tiende naar Maastricht om medicijnen te studeren. Hij woont dan voor het eerst in Nederland. „Geweldige stad. Door de reizen in mijn jeugd voel ik me overal thuis. Ik heb voor mijn opleiding en onderzoek ook jaren in Amerika en in Canada gewoond. Met de goede mensen om me heen ben ik gelukkig en voel ik me thuis.” Tijdens zijn opleiding overweegt hij tropenarts te worden. „Dat doe je vijf tot tien jaar en dan kun je huisarts worden. Niet mijn droom. Ik vond snijden veel leuker. Chirurgie dus.”

Niertransplantaties
Met geld voor onderzoek van de Nierstichting op zak vertrekt Stubenitsky in 1997 naar Amerika om te promoveren op niertransplanta-

• Die kinderen hebben niet voor een hazenlip gekozen •

twee keer maar één keer per jaar voor Operation Smile op pad. Ik zou nooit zonder het ontwikkelingswerk kunnen leven.” Stubenitsky is even stil. „Dat komt toch echt door mijn vader en moeder. Ze wezen me erop dat wij bevoorrecht zijn. Waar je geboren wordt en wie je ouders zijn, bepaalt je leven. Die kinderen in Afrika en Azië hebben er niet voor gekozen om daar geboren te worden. En ze hebben zeker niet voor een hazenlip gekozen. Ik vind dat ik verplicht ben om te gaan. Ik kan dit doen.”

Angst

Hij moest nadenken toen hij werd gevraagd om voor het eerst mee op missie te gaan naar Afrika. „Ik was eigenlijk wel klaan met het continent. Ik had Kenia heel erg achteruit zien gaan. De eerste president Kenyatta was succesvol. Hij hield het land bij elkaar. Na zijn dood gingen stambelangen ineens weer boven landsbelangen. Ik zag dat de fabrieken waar mijn vader in investeerde na tien jaar volledig waren leeggeroofd. Ik was teleurgesteld. Dacht echt dat het nooit meer goed zou komen.” Toch ging Stubenitsky. „En poef. Het gevoel was er meteen. Het zijn de mensen daar. Zo warm, zo open. Ik was verkocht. Als de meisjes groot zijn, zou het fantastisch zijn om daar een langere tijd te zijn. Het zet je met beide benen recht op de grond. Waar zeuren we hier in Nederland toch over.” Hij slaat zijn armen beschermend om zijn lijf. Op felle toon: „Mensen doen heel erg dit. Afbliven! Dit is van mij. Het is allemaal angst dat dingen worden afgepakt. Je ziet dat gebeuren, nu, met de komst van de vluchtelingen. Ik erger me daar zo aan. Geloof me, niemand gaat voor de lol met zijn kind in een bootje zitten als je niet eens weet of het drijft.”

FOTO STUDIO KASTERMANS/BEN DEN OUDEN

Gedreven